

**İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
HADİS ANABİLİM DALI**

**HADİS
LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU
22-23 KASIM 2019**

Yer: İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHIYAT
FAKÜLTESİ

HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Hadis Anabilim Dalı
tarafından düzenlenen

**Hadis Lisansüstü Öğrenci Sempozyumunu teşrifiniz için
teşekkür ederiz.**

Prof. Dr. Mustafa Ertürk

Hadis Anabilim Dalı
Başkanı

22-23 Kasım 2019
İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Mustafa Ertürk (Başkan)	Arş. Gör. Muhammet İkbâl Aslan
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz	Rahime Karayığit
Arş. Gör. Dr. Mustafa Celil Altuntaş	Ayşe Güler
Arş. Gör. Elif Sönmez	Muhammet Emin Güller
Arş. Gör. Ertuğrul Tülekoğlu	
Arş. Gör. Leyla Çetin	

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Mustafa Ertürk (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Prof. Dr. Mustafa Karataş (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Prof. Dr. Hüseyin Hansu (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Prof. Dr. Bekir Kuduzişi (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Doç. Dr. Abdulhameed Majeed Ismael al-Sheesh (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Dr. Öğr. Üyesi Seyit Ali Güşen (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)
Dr. Mustafa Celil Altuntaş (<i>İstanbul Üni. İlahiyat Fakültesi</i>)

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

SEMPOZYUM PROGRAMI

PROGRAMME

22 KASIM 2019 CUMA

9.00-9.30- AÇILIŞ

9.30-11.00- BİRİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Zekeriya Güler

Rahime Karayığıt, Hadis Hırsızlarının Duafa Literatüründeki Yansımaları -
- İbn Adî'nin, *el-Kâmil fî duafâi'r-ricâl* Özelinde
Müzakereci: Prof. Dr. Özcan Hıdır

Fehmi Kuru, Hadis İlminde Vefeyât Bilgisi ve Kaynakları
Müzakereci: Prof. Dr. Bekir Kuzudüşli

Elif Sönmez, Hadis Münekkîdlerinin Râvîyi Şîîlikle İtham Etme Nedenleri
Müzakereci: Dr. Enes Topgöl

ARA -11.00-11.15

11.15-12.45- İKİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Özcan Hıdır

Büşra Çetin, Hicri I. Asırda Basra Kadıları ve Hadis Rivayetiyle İlişkileri
Müzakereci: Prof. Dr. Mustafa Ertürk

Elif Koç, Hicri İlk İki Asır Kûfe Kadılarının Hadisle İlişkisi
Müzakereci: Prof. Dr. Mehmet Mahfuz Söylemez

Şeymanur Baytar, Hicri İlk Üç Asırda Mekke Kadılarının Hadis İlmi ile
İlişkileri
Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Seyit Ali Güşen

12.45-14.15-ARA

14.15-15.15-ÜÇÜNCÜ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hüseyin Hansu

Ali Yücel, Endülüs Hadisçiliği: Ebû Ali el-Gassânî (ö. 498/1105) Örneği
Müzakereci: Doç. Dr. Halil İbrahim Kutlay

Hedayatullah Modaıp, Farsça Sünni Hadis Literatürünün Tanıtım ve
Değerlendirilmesi (el-Musaffa ve Teysiru'l-Kari Örneğinde)
Müzakereci: Doç. Dr. Ayşe Esra Şahyar

15.15-15.30-ARA

15.30-17.00-DÖRDÜNCÜ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa Karataş

Nour Alhila, Buhârî'nin Muallak Hadisleri Kullanımı Çerçevesinde Halife b.
Hayyât'ın Rivayet Yöntemi
Müzakereci: Prof. Dr. Hüseyin Hansu

Hasan Emre Ulutop, Hadislerde Gayru Mütê'araf Kıyas Örnekleri Üzerine Bir
İnceleme
Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Temel

Musa Eşit, Fuad Sezgin'in Hadis Çalışmaları Bağlamında Ignaz Goldziher
Eleştirisi
Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Rahile Kızılkaya Yılmaz

23 KASIM CUMARTESİ

10.00-11.00-BEŞİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Özşenel

Ertuğrul Tülekoğlu, Siyasetin Hadis Rivayetine Etkisi (Muaviye Örneği)
Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Seyit Ali Güşen

Mücahid Kaya, Rivayet Döneminde Muasır Âlimlerin Birbirlerine Yönelik
Eleştirileri ve Yansımaları – İbn İshak-İmam Malik Özelinde
Müzakereci: Dr. Zübeyde Özben Dokak

11.00-11.15-ARA

11.15-12.15 ALTINCI OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bekir Kuzuğılı

Muhammed Emin Güller, Ehli Rey'e Mensup Ravilere Yöneltilen Bazı Eleştiriler

Müzakereci: Prof. Dr. Mehmet Özşenel

Ali Sever, Dırar b. Amr ve Hadis İhtilaflarının Pratik Boyutu

Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz

12.15-13.00-ARA

13.00-14.00-YEDİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Halil İbrahim Kutlay

Muhammed Divani, Hadis İlminde Sülâsiyyât Geleneği ve Muhammed Şah Balıkesiri'nin *Şerhun Alâ Sülâsiyyâti'l-Buhârî* İsimli Eserinin İncelenmesi

Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz

Taha Rıdvan Akay, Osmanlı'da Tek Hadis Şerhçiliği: Kafiyeî Örneği

Müzakereci: Dr. Mustafa Celil Altuntaş

14.00-14.15-ARA

14.15-15.45-SEKİZİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa Ertürk

Hüseyin Yürekli, Hz. Peygamber'in Deve İdrarı İçilmesini Tavsiye Ettiğini Belirten Rivâyetin Senet ve Metin Değerlendirmesi

Müzakereci: Doç. Dr. Halil İbrahim Kutlay

Kemal Taşkın, Mesh (Suret Değiştirme) ile İlgili Rivayetler Üzerine Bir Değerlendirme

Müzakereci: Dr. Mustafa Celil Altuntaş

Esra Baş, Hadisler Bağlamında İslamda Mizah ve Eğlence

Müzakereci: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Macit Karagozöđlü

15.45-16.15-KAPANIŞ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

TEBLİĞ ÖZETLERİ

ABSTRACTS

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT
FAKÜLTESİ

İLAHİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

DIRAR B. AMR VE HADİS İHTİLAFLARININ PRATİK BOYUTU

Ali SEVER

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Hicri ikinci asrın önde gelen alimlerinden olan Dirâr b. Amr zamanının yetiştirilmiş önemli bir İslam âlimidir. Tefsir, kelimeler, mezhepler tarihi ve hadise dair eser yazdığı bilinen Dirâr b. Amr'ın çok yönlülüğü dikkat çekmektedir. Bilinebildiği kadarıyla günümüze sadece *Kitâbü't-Tahrîş* adlı eseri ulaşabilmiştir. Alanında önemli bir boşluğu dolduran eser, hadis istismarının neredeyse hadis uydurmak kadar tehlikeli olduğuna işaret etmesi bakımından dikkate değerdir. Ayrıca parçacı anlayışların tarihte ne gibi sonuçlara sebebiyet verdiğini göstermesi açısından da üzerine eğilmeyi gerektirmektedir. Eserde en çok atıfta bulunulan daha ziyade din adamını kastedecek şekilde kullanılan fakih ifadesi bulunmaktadır. Farklı görüşlerdeki gruplara müntesip kişiler benzer konulardaki sorularına genellikle kendi gruplarını destekleyici cevaplar olarak fakihin huzurundan ayrılırlar. Fakih sorulan sorulara genellikle aynı giriş cümlesiyle başlamaktadır. “Onlardan ve söylediklerinden uzak durunuz. Çünkü onlar bid’at ve dalalet ehlidir. Benim rivayet edeceğlerimi yazınız.” Dolayısıyla fakih, mevcut ihtilafları körükleyen, çelişkili rivayetler nakleden konumdadır. Bu mesele, erken dönemde alimlerin durumunu göstermesi açısından önemli bir göstergedir. Kelam, mezhepler tarihi ve hadis alanını mezc eden bu eser ilgili alanların bakış açılarıyla irdelenebilir. Ayrıca gerek eser türü olarak gerekse yazarların birbirlerine yakın dönemlerde yaşamış olmaları dikkate alınarak ihtilaf konusunda çalışmaları bulunan İmam Şâfiî ve İbn Kuteybe'nin telifleriyle de mukayeseli bir şekilde incelenmesi eserden istifadeyi arttıracaktır. Burada eserin incelenmesinin yanısıra İbn Kuteybe'nin ilgili telifiyle özellikle itikadi konuların mukayesesine yer verilecektir. Bu çerçevede Dirâr b. Amr'ın *Kitâbü't-Tahrîş*’i, İbn Kuteybe'nin *Te’vilü muhtelifi'l-hadîs*’i tebliğin merkeze aldığı kaynaklar olarak belirtilebilir.

DIRAR B. AMR AND THE PRATICAL SIZE OF HADITH CONTROVERSY

Ali SEVER

(PhD Student, Istanbul University)

Dirar b. Amr was one of the leading scholars of the hijri second century and he was an important Islamic scholar who grew up in his time. The versatility of Dırar b. Amr is remarkable because for he had studies about the history of tafsir, kalam, sects and the science of hadith. As far as it is known, only his work Kitâbü't-Tahrîş has survived to the present day. It can be said that filling an important gap in the field, the work is remarkable since it shows that the abuse of hadith is almost as dangerous as to fabricate any hadith. It also requires reflection in terms of showing what kind of results the fragmentary approaches have caused in history. The term "fakih" which is referred to the most in the work, is used in a way that refers to the cleric. Persons from different viewpoints often leave the jurisprudence by receiving answers to their questions on similar issues which is often supporting their own groups. "Fakih" questions usually start with the same introductory sentence. "Stay away from them and what they say, because they are people of bida' and dalala. Write down what I will narrate!" Therefore, "fakih" is the person who was in the position of conveying contradictory narratives that incite existing conflicts. This issue is an crucial indicator in terms of showing the status of scholars during the early period. In addition, Kalam, the history of the sects and hadith field, this work can be examined from the perspectives of the relevant fields. In addition, this work should be examined in a comparative manner with the copyrights of Imam Shafi'i and Ibn Qutayba who have studies on conflict since these authors have similarities both in terms of the type of work and in terms of the fact that the authors have lived in close proximity to each other. All in all, this type of study can provide benefit from this study. In addition to the analysis of the work, Ibn Qutayba's royalty and comparison of rhetoric issues will be included. In this context, Dırar b. Amr's *Kitab al-Tahrish* and Ibn Qutayba's *Tavil muhtalif al-hadith* can be mentioned as the sources that the study's centered.

ENDÜLÜS HADİSÇİLİĞİ: EBÛ ALİ el-GASSÂNÎ (Ö. 498/1105) ÖRNEĞİ

Ali YÜCEL

(Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi)

Çağdaş hadis araştırmalarında giderek artan bir ilgiyle incelenen coğrafyalardan biri Endülüs'tür. Bu bölge hicri 3. asrın ikinci yarısından itibaren başlayan sistemli çalışmalarla “isnat ve hadis merkezi” haline gelmiştir. Bir sonraki asırda ivme kazanan ilmî faaliyetler neticesinde V./XI. yüzyıldan itibaren bölge hadisçiliğinin altın çağı kabul edilen bir döneme girilmiştir. İber yarımadasında yetişen pek çok muhaddis, sahasının başyapıtı teliflerle Endülüs hadis medresesinin gelişimine katkı sunmuştur. Bu tebliğde, bölge hadisçiliğinin başat konumda zikredilen muhaddis şahsiyetlerinden biri olan ve “Endülüs’ün muhaddisi” lakabıyla anılan Ebû Ali el-Gassânî'nin ilmî şahsiyeti ve *Sahîhayn* râvîlerinin isim, künye, nisbe ve lakaplarının zabtını konu edinen dört bölümden müteşekkil *Takyîdü'l-mühmel* ve *temyîzü'l-müşkil* isimli eserinin tahlili üzerinde durulmaktadır.

Buhârî ve Müslim'in *el-Câmi'u's-Sahîh*'lerinin ricâline ve bu iki eserin râvîlerinden kaynaklanan isnat hatalarına dair Endülüs'teki ilk telif olan *Takyîdü'l-mühmel*'in, *Sahîhayn* üzerine yapılan hemen her tür mesaide referans gösterilmesine rağmen tahkik çalışmaları dışında müstakil araştırmalarda ele alınmaması ve Türkiye'deki bazı tetkiklerde *Sahîhayn*'a yönelik tenkit literatürü arasında sayılıp mahiyetine dair neredeyse hiç bilgi verilmemesi, hadis edebiyatı açısından olduğu kadar Endülüs hadis tarihi bakımından da önemli bir boşluktur. Gassânî'nin biyografisinin ve *Sahîhayn* özelinde nüsha karşılaştırmalarının ilk örneklerinin sunulduğu söz konusu eserinin tüme varım yöntemiyle analiz edildiği bu çalışmayla, İber yarımadasındaki hadis faaliyetlerine dair ilmî birikime katkı sunulması hedeflenmektedir. Başta *Sahîhayn* şerhleri olmak üzere hadis usûlü eserleri ve ricâl edebiyatı gibi türlere kaynaklık eden ve Gassânî tarafından kapsamı belli bütünlüklü bir kitap olarak kaleme alınan *Takyîdü'l-mühmel*'in literatürdeki yerinin tespiti, Endülüs hadis medresesinin altın çağı kabul edilen dönemdeki ilmî atmosferi tanımaya imkân sağlayacağı gibi bölge hadisçiliğinin gündemindeki eser, konu, tartışma ve temayüllere ışık tutacaktır.

ANDALUSIAN HADITH SCHOOL: ABU ‘ALI AL-GHÂSSANÎ (D. 498/1105) AS AN EXAMPLE

Ali YUCEL

(PhD Student, Marmara University)

Andalusia is one of the regions which the contemporary hadith studies concentrated. This region has become the center of “Isnad and Hadith” with systematic studies starting from the second half of the 3rd century after hijrah. As a result of the scientific activities that gained momentum in the next century, the region entered into a period that was accepted as the golden age of Hadith studies from the V./XI century. The Hadith scholars who grew up in the Iberian peninsula attributed to the development of the Andalusian hadith school by their works which have been accepted as the masterpieces of their field. In this piece; Abu ‘Ali al-Ghâssanî’s scientific personality and his work named *Taqyîd al-muhmal wa-tamyîz al-mushkil* that consists of four chapters and focuses on the identification of the names, petnames, lineages, transmitters in *Sahîhayn* is analysed. Abu ‘Ali al-Ghâssanî is one of the principal figures of the region’s hadith studies and nicknamed as “the muhaddith of Andalusia”. Despite the fact that *Taqyîd al-muhmal* is the first study that handles the rijals of *al-Jâmi al-Sahîhs* of *Bukhârî-Muslim* and the isnad mistakes originating from the transmitters of these two books; it has not been studied seperately apart from tahqîq studies. Besides; it has been mentioned among the critical literature through *Sahîhayn* but has not been given information about its content and this seems to be a vacancy in the subject.

In this study, it is aimed to make contribution to the scientific accumulation to the hadith works of Iberian peninsula by presenting and analysing the work that includes the biography of Gassânî and the first comparisons of the texts specific to *Sahîhayn* with an inductive method. The identification of *Taqyîd al-muhmal*’s place within the literature as a book which has been a source especially for *Sahîhayn* commentaries, hadith methodology works and rijal literature and written by Gassânî as whole book will make it possible to know the scientific atmosphere of the era which has been accepted as the golden era for the Andalusian hadith school and will shed light on the books, subjects, debates and tendencies of the region’s hadith school.

HİCRİ I. ASIRDA BASRA KADILARI VE HADİS RİVAYETİYLE İLİŞKİLERİ

Büşra ÇETİN

(Doktora Öğrencisi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi)

Bir bölgenin siyasi, sosyo-kültürel ve coğrafi yapısı genel olarak o bölgedeki ilmî faaliyetlerin teşekkülünde, özel olarak ise hadis rivayetinde önemli bir rol oynar. Hicri 14 yılında bir ordugâh şehri olarak kurulan Basra, stratejik konumunun da yardımıyla kuruluşundan itibaren hızlı ilerlemeler kaydederek, kısa sürede Irak bölgesinin önemli şehirleri arasındaki yerini almıştır. Basra'daki hadis ilmîne dair faaliyetleri birinci asır kapsamında kadınlar üzerinden incelemeyi konu edinen bu tebliğ, rivayet yanında fıkıhla da ilgili olan kişilerin hadis rivayetiyle ilişkisini, rivayet kaynaklarını ve mesleklerinin rivayetlerinin içeriğine etkisini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu gayeyle Hicri I. Asır boyunca Basra'da görev yapan on üç kâdı öncelikli olarak hadis rivayeti ile ilişkileri bağlamında bir taksime tâbi tutulmuş, yapılan bu sınıflandırma neticesinde merfu ve mevkuf rivayetlere sahip olduğu tespit edilen on bir kadı öncelikle hadis ravisi olarak incelenmiş, ikinci olarak söz konusu ravilerin kâdı kimlikleri ön planda tutulmuş, fikhî yetkinliklerine ve kâdı olmanın hadis rivayetine etkisine dair değerlendirmelere yer verilmiştir. Araştırmada kadınları tespit etmek ve biyografileri hakkında bilgi toplamak amacıyla Vekî'nin (ö. 306/918) *Ahbârü'l kudât* adlı eseri ve cerh-ta'dil kitapları kullanılmış, rivayetlerinin tespitinde ise *Kütüb-ü Sitte*'nin yanında müsned, musannef ve mu'cem türü eserlere de müracaat edilmiştir.

QADIS OF BASRA DURING THE FIRST CENTURY HIJRI AND THEIR RELATIONSHIP WITH HADITH NARRATION

Busra CETİN

(PhD Student, Istanbul 29 Mayıs University)

Basra, which was founded as a military encampment in 14 Hijri, has made rapid progress since its establishment with the help of its strategic location and has taken its place among the important cities of the region of Iraq. It is an important effort to determine the scientific structure of Basra, which hosts important ideas in terms of the history of Islamic thought, and the position of the qadis who are thought to be in a close relationship with hadith and fiqh. For this purpose, firstly thirteen qadis who served in Basra during the 1st century Hijri were subjected to a division in the context of their relation with the hadith narration (riwayah). As a result of this classification, eleven qadis who were found to have marfû' and mawqûf narrations were examined primarily as a hadith reporter (rawi) and evaluations were made on the number of their narrations, jarh-ta'dil situations, the content of their narrations, and the level of influence on and being influenced from the narration of Basra hadith. Secondly, these reporters were handled with their qadi identities being prioritized, evaluations of their fiqh competence and the effect of being a qadi on the narration of hadith were also mentioned, and it was deliberated that the words of the qadis evolved into hadith in the following centuries, which is an orientalist claim. In this research, were used narrative sources and Waki's (d. 306/918) *Ahbâr al-kudât* and jarh-ta'dil books to identify the kadis and to gather information about their biographies.

HİCRİ İLK İKİ ASIR KÛFE KADILARININ HADİSLE İLİŞKİSİ

Elif KOÇ

(Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi)

Hicrî 17 yılında bir ordugah şehri olarak kurulan Kûfe zamanla stratejik öneminin yanında ilmî ve siyasî açıdan da önemli bir konuma gelmiştir. Görevi gereği doğrudan fıkıhla ilgili olan kadıların hadisle ilişkisini tespit etmek hadis ve fıkıh ilimlerinin birbirlerine göre konumu ve etkileşimleri açısından incelenmeye layıktır. Buna binaen çalışmada, ilk iki asır Kûfe kadıları hadisle ilişkileri bakımından ele alınmıştır.

Çok unsurlu bir görünüm arz eden Kûfe'yle ilgili ortaya konacak çalışmalarda tek yönlü bir bakış geliştirmek yeterli olmayacaktır. Bu doğrultuda, çalışmada ilk iki asır Kûfe kadıları hadis rivayetiyle ilişkileri bakımından ele alınmıştır. Hadis-fıkıh ilişkisine ilaveten Kûfe kadıları cerh-ta'dîl durumu, rivayet sayısı, fetva-rivayet ilişkisi bakımından râvî kimlikleri dikkate alınarak incelenmiştir. Ayrıca kadıların sahabe tabakasıyla ilişkisi, Kûfe fıkının oluşumunda etkili olan isimler, Kûfe'nin diğer şehirlerle irtibatı da kadılar üzerinden ele alınmıştır. Bunun yanında kadılar, kadı kimlikleri dikkate alınarak yönetimle kurdukları ilişki, fikhî müktesebat, kadılık görevini talep etme durumu ve ilmî ehliyet bakımından da değerlendirilmiştir.

Muhammed b. Halef Vekî (ö. 306/918) tarafından telif edilen ve ilk üç asırda İslam beldelerindeki kadıları ele alan *Ahbârü'l Kudât* kitabı çalışmada temel kaynak olarak kullanılmıştır. Ayrıca rical kitapları ve tabakat literatüründen de kadıların cerh-ta'dîl durumunu tespit etmede istifade edilmiştir.

QADIS OF KUFU DURING THE FIRST TWO CENTURIES HIJRI AND THEIR RELATIONSHIP WITH HADITH NARRATION

Elif KOC

(PhD Student, Marmara University)

Kūfa, which was founded as a military encampment in 17 Hijri, came an important scientific and political position in addition to its strategic importance over time. Kūfa, which includes many scientific and intellectual movements in its structure, contains many issues worthy of research in terms of the sciences of hadith and fiqh and their developments. It is worthy to examine determining the qadis', whose missions were directly related to fiqh, relationships with hadith in terms of the position of fiqh and hadith sciences relative to each other and interactions between them. Accordingly, in this study, Kufa qadis of the first two centuries are discussed in terms of their relationship with hadith narration. The qadis were examined by taking into consideration their narrative identities in terms of their jarh-ta'dil status, the number of narrations, the relationship between fatwa and narration and the relationship of the qadis with each other. In addition, qadis were evaluated in terms of their relationship with politics, jurisprudence and scientific competence by taking into account their qadi identities.

HADİS MÜNEKKİDLERİNİN RÂVİYİ ŞİİLİKLE İTHAM ETME NEDENLERİ: (İBN HACER'İN *TAKRİBÜ'T-TEHZİB*'İNİN İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ TABAKASINDAKİ RÂVİLER ÖZELİNDE)¹

Elif SÖNMEZ

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Bu tebliğin amacı râvilerin Şiilikle ithamının, önceki âlimlerin değerlendirmeleri ve râvinin hayatından elde edilen bilgilerin yanı sıra onların rivâyetlerinden de kaynaklandığını vurgulamaktır. Bu üç hususun râvinin Şiiliğini tespit etmenin ötesinde, hakkındaki Şiilik ithamının derecesini belirlemede de tesiri olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu tebliğde temel olarak iki sorunun cevabı aranacaktır: 1- Cerh ta'dil eserlerinde bir râvi neden Şiilik ile itham edilmiş olabilir? 2- Şiilik ile itham edilen râviler hakkında kullanılan “Şii”, “Râfizi”, “Gâli” gibi derecelendirmelerin tespitinde râvinin rivâyetlerinin nasıl bir etkisi vardır? Bid'at fırkalarının hicri ilk asırdan itibaren zuhur ettiği bilinmektedir. Râviler hakkında bilgi veren, günümüze ulaşan en eski kaynaklar ise hicri III. asır ve sonrasına aittir. Bu nedenle tebliğimizde özellikle tabiîn tabakasındaki bir râvinin, daha sonraki dönemlerde yaşayan bir müellif tarafından hangi gerekçe ile itham edildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Ancak tâbiîn tabakasındaki râvi sayısının çokluğu ve konunun genişliği nedeniyle çalışmanın araştırma alanı İbn Hacer'in (ö. 852/1449) *Takribü't-Tehezib*'indeki ikinci ve üçüncü tabakada Şiilikle itham edilen râviler ile sınırlandırılmıştır. *Takribü't-Tehezib*'de haklarında Şiilik ithamı olduğu tespit edilen râviler tarih, tabakât ve rical kaynaklarından taranmış, Şiilik ithamından bahseden âlimlerin ibareleri dikkatle incelenmiştir. Kimi zaman râvilerin tek bir sebeple Şiilikle itham edilmediği, ithamı destekleyen başka bir durumun daha mevcut olduğu görülmüştür. Bu durumda her bir râvinin ithamında en etkin olan hususun tespit edilmesine özen gösterilmiştir.

Sonuç olarak tebliğde haklarında “Râfizi”, “Gâli” gibi daha ağır ifadeler kullanılan râvilerin, genellikle bid'atlarını destekleyen hadisler rivâyet ettikleri ve cerh ta'dil âlimlerinin haklarındaki ithamı söz konusu rivâyetlerine atıfta bulunarak dile getirdikleri ortaya konulmaktadır. Eğer râvi hayatından dolayı veya önceki âlimlerin değerlendirmelerinden dolayı itham ediliyorsa daha ziyade “teşeyyu” kelimesi ve türevleri kullanılmaktadır.

¹ Bu çalışmada 2016 yılında İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İslam ve Din Bilimleri Fakültesi'nde “*er-Ruvâtü'l Tabiüne'l Mütehimune bi bid'ati's Teşeyyu' fi't-tabakati's sâniyeti min Takribi't Tehezib li İbn Hacer el-Askalânî*” adıyla tarafımızdan hazırlanan bitirme tezinden istifade edilmiştir. İbn Hacer'in üçüncü tabakasındaki râvilerin belirlenmesi ve tabaka hakkında verilen genel bilgilerde zikrettiğimiz rakamların tespitinde ise aynı yıl, aynı üniversitede Ayşe Güler tarafından hazırlanan “*er-Ruvâtü'l Mütehimune bi bid'ati fi't Tabakati's Saliseti min Takribi't Tehezib li İbn Hacer el-Askalânî*” adlı çalışmadan faydalanılmıştır.

THE CAUSES OF THE HADITH'S CRITICS' ACCUSING OF SHIISM THE TRANSMITTERS

-SPECIFIC TO SECOND AND THIRD CATEGORIES IN IBN HAJAR'S *TAQRIB AL-TAHDHIB-*

Elif SONMEZ

(PhD Student, Istanbul University)

This paper aims to emphasise that accusing the transmitters as a Shiite is due to previous scholars' views and information about scholar's lives and their reports. These three cases effected on determination Shiism and identification the degree of accusing of Shiism. Therefore, in this paper will be searched answer of these two questions. 1- Why is a transmitter accused by Shiism in hadith- transmitter criticism literatures? 2- How do transmitters' traditions effect determination of degree using term "Shiite", "Rafidhi" and "Ghali" about transmitters who accuse of Shiism?

Innovation legions showed up from the first century of the hegira. The oldest literatures which inform about transmitters are written in third century of the hegira and after. For this reason our paper aims that reason of accusing the transmitter by author who lives in future period. But the field of this study is limited to transmitters who are accused of shiism in the second and third categories in Ibn Hajar's *Taqrib al-Tahdhib*. In this study, the transmitters that were accused shiism are searched in the history, classes and rijal books. At the same time, scholar's statements who said accusing shiism are researched with care.

It can be seen that some of the scholars supported the accusing of shiism with various information. In this case, it is cared of effecting case in accusing transmitter.

Finally, in this paper it is exhibited that transmitters who are said "Râfidhi", "Gâli" etc. transmit the hadiths which suppose their false and the scholars of criticism and approval talk about accusing of shiism with attributing transmitter's traditions. If the transmitter is accused by his life or previous scholars' views, it is used "tesheyyu" term and etc.

SIYASETİN HADİS RİVAYETİNE ETKİSİ (MUAVİYE ÖRNEĞİ)

Ertuğrul TÜLEKOĞLU

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Hadis, ilk halife seçiminden günümüze kadar tarih boyunca birçok siyasi otorite ve onların muhalifleri tarafından dayanak olarak kullanılmıştır. Birçok tartışma ve kargaşanın yaşandığı Emeviler döneminde yapılan siyasi icraatlar hakkında hadis rivayeti ile eleştiri ve savunu yapıldığı yadsınamaz bir gerçektir. Muaviye valiliği dönemindeki bazı tavırları sebebiyle eleştirildiği gibi halifeliğinin meşruluğu hakkında ve bu dönemdeki icraatları sebebiyle de bazı eleştirilere maruz kaldığı görülmektedir. Bunun üzerine Muaviye, hutbelerinde Hz. Peygamber tarafından kendisinin halife olacağı ve onu bu yolda destekleyenlerin müjdelendiğini söylemek için hadis rivayet etmiştir. Sahabeden ise Ubâde, Abdullah b. Amr ve Ebu Osman'ın Muaviye'yi eleştirmek için hadis naklettiğine dair bazı rivayetler bulunmaktadır. Bu rivayetler doğrultusunda ilk Emevi halifesi Muaviye ve muhaliflerin siyasi kaygılarının hadis rivayetine etkisi incelenecektir. Konumuzla ilgili rivayetlerin Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde, Taberânî'nin *Mucem*'inde İbn Kesîr'in *el-Bidaye*'sinde, İbn Asâkir'in *Tarihu Dımaşk*'ında, Zehebi'nin *Siyer*'inde bulunduğu tespit edildiği için çalışmamızda bu kaynaklar esas alınacaktır. Bu kaynaklarla birlikte konuyla ilgili modern çalışmalardan da istifade edeceğiz.

THE EFFECT OF POLITICS ON THE HADITH NARRATION (THE EXAMPLE OF MUAVIYE)

Ertugrul TULEKOGLU

(PhD Student, Istanbul University)

Throughout history, from the first caliph election to the present day, Hadith has been used as a primary source by many political authorities and their opponents. It is an undeniable fact that during the Umayyad period with great debates and turmoil hadith narrations were the presumption legitimacy in the political issues. Muawiyah had been criticized by his attitudes during the his governorship period as well as for the legitimacy of his caliphate and his actions during that period. In addition, we can say that Muawiyah has narrated the hadith in his sermons to say that he would be the caliph by the Word of Prophet and those who supported him in this way were heralded. Some of the Companions of prophet Mohammad such as “Ubâde” and “Abdullah b. Amr” and “Abu Usman” has narrated hadiths to criticize Muawiyah. In this study, the effect of the political stance of the first Umayyad caliph Muawiyah and his oppenents on the hadith narrative will be treid to be examined. The hadith books will be taken into consideration in our study are Ahmed b. Hanbel’s *Musned*, Taberânî’s *Mucem*, Ibn Kesir’s *al-Bidaye*, Ibn Asakhir’s *History in Dimask*, and Zehebi’s *Siyer*. In addition to these sources, we will benefit from the modern studies related to this subject.

HADİSLER BAĞLAMINDA İSLAMDA MİZAH VE EĞLENCE

Esra BAŞ

(Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Tarih içerisinde her milletin kendi örfünde çeşitli tarzlarda gelenekselleştirdikleri birçok eğlenme vasıtaları ve mizah anlayışları olmuştur. Hayata neşe katmak ve yaşamın doğasında var olan çeşitli sıkıntıların atlatılmasında rahatlatıcı bir gücü olan mizah ve eğlence insanlık için önemli bir görev üstlenmiştir.

Tarih boyunca toplumlar çeşitli oyunlar, şenlikler, bayramlar, düğün merasimleri, kutlama, sanatsal faaliyet ve yarışmalar yolu ile yaşamlarını daha eğlenceli bir hale getirmeye çalışmışlardır. Din ve eğlence ilişkisinin sınırlılıkları nelerdir? sorusunun cevabını verme sadedinde İslam'ın mizah ve eğlenceye nasıl baktığı ve bu hususta İslam öncesi dönemden başlayarak peygamber dönemi ve sonrasında çeşitli kaynaklardan gelen bilgiler ve örnekler üzerinden, İslam'ın mizah, oyun, eğlence hususundaki yaklaşımını ortaya koymaktır. İnsanoğlunun önemli bir ihtiyacı olan rahatlama ve eğlenme duygusunun İslam açısından meşru çerçevede giderilebileceğini örnekleri delillendirmektir. Bunu gerçekleştirirken mizah ve eğlence kavramlarının anlam çerçevesi, tarihi süreçteki yorumlanışı ve pratiğe nasıl yansıdığı, psikolojik ve sosyolojik bir vakıa olarak hangi ihtiyaçlarımızı karşıladığı, İslam öncesi ve sonrasındaki yorumlanma biçimleri çalışmamızın ana konusunu oluşturmaktadır. Başta klasik kaynaklar olmak üzere, mevzu ile ilgili kaleme alınmış kitaplar yanında, ilgili makale ve tezler taranarak, konu ile ilgili ün yapmış bazı şahısların yaklaşımları ve oyun, eğlence algısının kimi misallerini vereceğiz. Mizahın geçmişten günümüze psiko-sosyal yönleri de dâhil olmak üzere nasıl bir tarihi seyir izlediği ve en önemlisi Kur'an ve hadiste nasıl ele alındığı temel çizgimiz olacaktır.

IN THE CONTEXT OF HADITS ENTERTAINMENT AND HUMOR IN ISLAM

Esra BAS

(Master Student, Yıldırım Beyazıt University)

Throughout the history, each nation has their own entertainment mediums and sense of humor in various styles that they have have traditionalized. In this manner, entertainment which has a relieving power to cheer the life and to help to come over problems in daily life has taken over a very important duty for humanity.

Along the history all the nations have made efforts to make their lifes more amusing by the means of various games, festivities, feasts, wedding ceremonies, celebrations, art activities and competitions etc. To reveal how Islam comprehend the humor and entertainment in the context of seeking an answer to the question of what are the limits of relation between religion and entertainment and in this regard to reveal how Islam approaches to humor, games and entertainment analyzing the various informations and examples of era of The Prophet Muhammed including pre Islam era and latter resources. To prove with examples that need for relieving and entertainment can be met on legitimate ground in accordance with Islam. To comprehend the meaning of the notions of the entertainment and humor; how they were interpereted and reflected to practise thoroughout the history; as psychological and sociological case which necessity of humans they fulfil; interpreting methods of them before and after Islam constitutes the subject of our study. Classic sources will be resorted in the first place. Except books written about this subject, thesis and essays regarding this subject will be researched; some examples of approaches of people famous for their works about the subject and examples of perception of game and entertainment will be given. Which course,including psycho-social aspects too, the humor has taken throughout the history and most importantly how the humor has been referred in the Qoran and hadith will be baseline of this study.

HADİS İLMİNDE VEFEYÂT BİLGİSİ VE KAYNAKLARI

Fehmi KURU

(Doktora Öğrencisi, Hitit Üniversitesi)

Hadis ilminin temel konusu, Hz. Peygamber'in hadislerinin doğruluk değerini araştırmaktır. Bu yüzden hadislerin taşıyıcısı konumundaki râviler, birçok açıdan incelemeye tabi tutulmuştur. Bunlardan biri de onların vefat tarihleridir. Daha geniş anlamıyla vefeyât bilgisidir. Akla gelen ilk anlamı “hadis râvilerinin vefat tarihleri” olan “vefeyât”; zaman içerisinde râvilerin vefat yeri, ölüm sebebi, defnedildiği kabristan, doğum yeri, tarihi, rihlelerinin vakitleri, hocasından semâ vakti vb. gibi daha fazla unsuru ihtiva eder olmuştur. Hatta bu bilgileri bir araya getiren eserlere de “vefeyât” ismi verilmiştir.

Konusu hadis ilminde vefeyât bilgisi ve kaynakları olan çalışmamız, vefeyâta dair literatürün ortaya çıkarılmasını ve tanıtılmasını amaçlamaktadır. Hadis ilminde vefeyât diye bir alanın ortaya çıkmasını etkili olan faktörleri belirlemek ve vefeyâtın tarih içerisindeki gelişimini görebilmek amacıyla Hz. Peygamber'den hicrî X. asra kadar telif edilmiş ricâl, tevârîh ve vefeyât kitapları öne çıkan yönleriyle örnekler verilerek tanıtılmalıdır. Böyle yapmak suretiyle vefeyâtın genel ricâl kaynaklarından müstakil bir alana evrildiği zamanın tespiti de hedeflenmektedir.

Tarih, tabakât ve siyer gibi erken dönem ricâl eserlerinde vefeyât konusu مات (öldü), قُتِلَ (vefat etti), قُتِلَ (öldürüldü), وُلِدَ (doğdu) vb. fiiller ile سَأَلْتُ عَنْ مَوْتِ (ölümü hakkında sordum), أَيُّ يَوْمٍ مَاتَ؟ (hangi gün öldü?) vb. terkîbler kullanılarak ele alınmıştır. Bu durum ise vefeyât kavram ve terkîblerinin tespitini ve klasik kaynaklarda kullanım şekillerini görmeyi gerekli kılmıştır.

Tanım, bilgi, örnek, yorum, değerlendirme, analiz ve tespitlerden oluşan araştırmada; kavram bilgisi için muteber sözlüklerden, vefeyât bilgisini tespit için ise genel nitelikli ricâl eserleri ile müstakil vefeyât kitaplarından yararlanılmıştır.

THE KNOWLEDGE OF WAFAYÂT AND ITS ORIGINS IN HADITH

Fehmi KURU

(PhD Student, Hitit University)

The main subject of Hadith Science is to research the veracity of the prophet Muhammed's hadiths. For this reason, narrators who are the carriers of hadiths have been investigated many aspects. One of these ways is narrators' dates of death. It is the knowledge of *wafayât* in a broader sense. The uppermost meaning of *wafayât* is the dates of death of narrators; as time went by, *wafayât* started to include locations and reasons of death, cemetery that the narrators were buried in, birth places, dates of birth, dates of their academic trips (*Rihla*) and the time they heard the hadith from their teacher (*Semâ*). Moreover, the works that gather these data have been named as *wafayât*.

Our study whose subject is the knowledge of *wafayât* and its origins in hadith, aims to bring out and introduce the literature about *wafayât*. In order to identify the factors that emerged the *wafayât* and observe its development during centuries, *rijâl*, history, and *wafayât* books that came out before hijrî X. century should be examined with their examples from their prominent aspects. In this thesis, we aim to examine the process of becoming *wafayât* a separate discipline which was first included in the science of *rijâl*, in *rijâl* books.

In the early period of *rijâl* works such as history, *tabaqât*, and prophetic biography, the subject of *wafayât* has been discussed by using phrases like; مات (dead), تُوْفِيَ (passed away), قُتِلَ (killed), وُلِدَ (born) etc. and سَأَلْتُ عَنْ مَوْتِ (I asked about his death), أَيُّ يَوْمٍ مَاتَ؟ (which day did he die?) etc. So, this situation required the determination of *wafayât*'s terms, and phrases and its usage in the classical sources.

In study that consists of definition, information, examples, comments, evaluation, analysis and determinations, there were used authentic dictionaries for concept knowledge and common *rijâl* books and special *wafayât* books while determining the knowledge of *wafayât*.

HADİSLERDE GAYR-U MÜTE'ARAF KIYAS ÖRNEKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hasan Emre ULUTOP

(Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi)

Tarih, insanlığa teklifi olan her kurucu düşüncenin yöntem bahsiyle ilgili güçlü metinlere sahip olduğuna şahitlik etmektedir. 15. Ve 16. Yüzyıllar İslam düşünce tarihi bağlamında yönemsel bütünleşme diyebileceğimiz bir çağı ifade etmektedir. En genel anlamda, eşyanın hakikatlerinin aklî bir çabayla nasıl bir yöntemle kavranabileceği konusundaki ilk teklifin tümdengelsel/ dedüktif/ rasyonel/ nazarî bir yol olduğunu görüyoruz. Bunun güçlü yeni eş'arî eleştirisi Gazzalî'nin (ö. 505/1111) Tehafütü'l Felasife'si, bu yöntemin eksikliğinin müşahede ile tamamlamaya çalışan Sühreverdi' nin (ö. 587/1191) Hikmetü'l-İşrak' ı ve müşahede yöntemini merkeze alarak nazar yöntemini yeniden yorumlayan Sadreddin Konevî'nin Miftahu'l Gayb'ı yöntem konusu ile ilgili İslam tarihinin öne çıkan ana metinlerindedir. Aynı yüzyıllarda Avrupa' nın da gündemi aynı olup yöntemdeki yetersizlik fark edilerek tümevarımsal yöntemle bu eksikliğin tamamlanması gerektiği savunulmuştur. Bu minvalde tartışmalar sürerken kıyas-ı temsili /analoji' nin de uygulama alanı ve kıyas formları içindeki yeri ile birlikte taşıdığı bilgi değeri gayru müte'araf kıyaslar başlığı altında hususiyile 18. Yüzyıl mantıkçıları tarafından işlenmiştir. Her ne kadar Sadreddin eş-Sirvânî (ö.1036/1627) eşitlik kıyasını her iki öncülü semantik kayıtlı olarak niteleyerek kıyasın tanımı dışında bıraksada, Celaluddin ed-Devvanî' nin (ö.907/1502) $\forall x(Dx \rightarrow \exists y(Ay \& Lxy)) \& \forall x(Lxy \rightarrow Kx) \vdash \forall x(Dy \rightarrow \exists y(Kx \& Axy))$ formunda kullandığı kıyası sadece büyük öncülü semantik kayıtlı olarak kıyasın tanımına dâhil etmiş ve bunlar hakkındaki görüşlerini gayru müte'araf terimi altında incelemiştir.

İslam Medeniyeti' nin üzerine inşa edildiği yegâne metinler Kur'an-ı Kerim ve Efendimiz (s.a.s.)' in hadisleridir. Biz bu makalede öncelikle, semantik dilsel bir öge olarak temsilin mantık literatüründeki özel bir şekli olan gayru müte'araf kıyaslar hakkında bilgi verecek, ardından Peygamber (s.a.s.)' in bazı hadislerinde bu kıyas formunun nasıl kullanıldığını uygulamalı olarak işleyeceğiz.

AN INVESTIGATION ON GAYRU MUTE‘ARAF COMPARISON SAMPLES IN HADITHS

Hasan Emre ULUTOP

(Master Student, Istanbul Sebahattin Zaim University)

History witnesses that every founding thought that has offered to humanity has powerful texts about methodology. The 15th and 16th centuries represent an age that we can call methodological integration in the context of Islamic thought history. In the most general sense, we see that the first proposition of how the truths of goods can be grasped through a rational effort is a deductive / rational / theoretical way. The powerful new peer-review of Gazzali's (d. 505/1111) Tehafutü'l-Felasife, Suhreverdi's Hikmetü'l-İşrak (d. 587/1191) who tried to complete the deficiency of this method with observation and Sadreddin Konevi's Miftahu'l Gayb which reinterprets the deductive method by taking the method as its center, is one of the prominent main texts of Islamic history related to the method. In the same centuries, Europe has the same agenda and the inadequacy of the method was realized and it was argued that this deficiency should be completed by inductive method. In this context, the value of the information carried by the comparative representation / analogy with its application area and its place in the comparative forms has been processed by 18th century logicians under the heading of gayru mute‘araf analogy. Although Sadriddin al-Sirwani (d.1036 / 1627) excludes equality comparison from the definition of the comparison by describing both predecessors as semantic registers, it is possible that Celaluddin ed-Devvani (d.907 / 1502) $\forall x(Dx \rightarrow \exists y(Ay \& Lxy)) \& \forall x(Lxy \rightarrow Kx) \vdash \forall x(Dy \rightarrow \exists y(Kx \& Axy))$ in the form of the semantic registered only the predecessor in the definition of the comparison and included their views on the terms of the review has been examined under the terms of the unlawful.

The only texts on which Islamic Civilization is built are the hadiths of the Holy Quran and our Lord (s.a.s.). In this article, we will firstly give information about the improbable comparisons which are a special form of representation in the logic literature as a semantic linguistic element, and then we will apply how this comparative form is used in some hadiths of the Prophet (s.a.s.).

**FARŞÇA SÜNNİ HADİS LİTERATÜRÜNÜN TANITIM VE DEĞERLENDİRİLMESİ (el-*Musaffa*
ve *Teysiru'l-Kari* örneğinde)**

Hedayatullah MODAQQ

(Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi)

Bu çalışmada Farsça temel hadis kaynaklarından *el-Musaffa* ve *Teysiru'l-Kari* örneğinde Farsça Sünni Hadis Literatürünün tanıtım ve değerlendirmesini yapılmaya çalışılacaktır. Farsça, İslami literatürde Arapçadan geri kalmayan hatta zaman zaman onun da önüne geçen bir dil olmuştur. Dolayısıyla bu literatürün tanıtımını yaparak Türk dünyasında ilgi uyandırmak çalışmamızın en önemli amacıdır. Farsça hadis çalışmalarının tamamının Şia'ya ait olmadığını, aksine sünni hadis literatürünün hiç te azımsanmayacak durumda olduğunu göstermek istiyoruz. Nurulhak *Teysiru'l-kari*'sinin önsözünde şunu söyler: “Farsça, Sünni dünyada fiilen kullanılan eğitim-öğretim dili olmasına rağmen Türk akademik çevrelerce yeterince bilinmediği için araştırmamıza değerlidir.”. Çalışmamızda ele alacağımız kaynaklardan Dehlevi'nin Arapça Muvatta şerhi *el-Musevva* zaman açısından *Musaffa*'dan öncedir. *Musevva* Hanefi-Şafii fukaha'nın fihki görüşlerini yansıtan ve yer yer şerhi garib ve zabt müşkillerini de açıklayan bir eserdir. *Musaffa*'da Şah Veliyullah dört mezhebin -özellikle Hanefilerin ve Şafiilerin- görüşlerini zikrederek yer yer fihki meselelerden bahsetmektedir. Dehlevi bu eserini fıkıh kitapları tertibini esas alarak bablara ayırır ve meseleleri şerh eder. Her bapta ayetlerin ve hadislerin tercümesini verir; fukahanın ihtilafli görüşlerini, terimlerin anlamını açıklamaktadır. *Teysiru'l-Kari*, Nurulhak ed-Dehlevi'nin, Farsça hadis şerhidir. Nurulhak eserinde İmam Buhari'nin yöntemini esas alır, her bapta açıklama yapıp hadislerin tercümesini verir; kavramların aslını beyan eder. Hanefi mezhebine mensup olduğu için bazı hadisler üzerinde mezhebine uygun çeşitli yorumlar vermektedir.

INTRODUCTION AND EVALUATION OF PERSIAN SUNNI HADITH LITERATURE (IN THE CASE OF AL-MUSAFFA AND TEYSİR AL-KARI)

Hedayatullah MODAQQ

(PhD Student, Erciyes University)

We will try to introduce and evaluate the Persian Sunni Hadith Literature in the case of al-Musaffa and Teyisirul-Kari which is one of the main sources of Persian hadith. Persian has been a language that has never lagged behind Arabic language in Islamic literature and even sometimes has preceded Arabic. Therefore, the most important aim of our study is to arouse interest in the Turkish world by introducing this literature. We want to show that not all of the Persian hadith studies belong to the Shia, unlike the Sunni Persian hadith literature is in a situation which could not be underestimated. Nurulhak *Teyisir al-Kari* in its foreword says: “Although Persian is actually the language of education used in the Sunni world, it is worth researching because it is not sufficiently known by Turkish academic circles.” Therefore, Dehlevi’s commentary of Muvatta comes before Musaffa by reason of it is written earlier than Musaffa. Musevva is the work of Hanefi-Shafii scholars which reflects the canon law views of them and sometimes explains commentary of unknown terms problems. In Musaffa, Shah speaks of canon law from time to time by mentioning the views of the four Islamic sects, especially Hanafi and Shafi’i. Dehlevi explains subjects in this book by dividing them to categories based on canon law’s books. He gives translation of verses and hadiths in each category; explain the controversial views of scholars and the meaning of the terms. *Teyisir al-Kari* is the commentary of the Persian hadith of Nurulhak ed-Dehlevi. In his work, Nurulhak’s work is based on the method of Bukhari, and he gives explanations and translation of hadiths to each category; declares the original concepts. As he belongs to the Hanafi sect, he gives various interpretations on some hadiths that are appropriate to his sect.

HZ. PEYGAMBER'İN DEVE İDRARI İÇİLMESİNİ TAVSİYE ETTİĞİNİ BELİRTEN RİVÂYETİN SENET VE METİN DEĞERLENDİRMESİ

Hüseyin YÜREKLİ

(Doktora Öğrencisi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)

Hız. Peygamber'in hadislerde geçen her hareketi ve sözünün Sünnet olup olmadığı, yaptırım gücü içerip içermediği ve örnek teşkil edip etmediği tartışma konusu olmuştur. Bazı âlimler, Resûl-i Ekrem'in her davranışını Sünnet'in tanımına dâhil etmiş ve bunların hepsinin her Müslüman için bağlayıcı olduğunu öne sürmüştür. Bununla birlikte birtakım âlimler, Hız. Peygamber'in bütün fiillerinin Müslümanlar için bağlayıcı olmadığını ifade etmişlerdir. Onlar, Allah Resûlü'nün davranışlarının bazılarının vahye dayandığını, bazılarının da onun şahsi içtihadına dayandığını ileri sürmüşlerdir. Bu bağlamda günümüzde bazı rivâyetler tartışmaların odak noktası haline gelmiştir. Bunlardan birisi de Hız. Peygamber'in bir grup insana develerin sütlerinden ve idrarlarından içmeyi tavsiye ettiğini anlatan rivâyettir. Tartışmaların odak noktası haline gelen bu rivâyeti, inceleme ihtiyacı doğmuştur. Binâenaleyh bu tebliğde, bu rivâyetin senet ve metni klasik ve modern âlimlerin birikimlerinden yararlanarak ele alınacaktır. Bu tebliğin amacı, Hız. Peygamber'in deve idrarı içilmesini neden tavsiye ettiğini araştırmak ve bu hareketinin Müslümanlar için bağlayıcı olup olmadığını tartışmaktır. Bu tebliğde rivâyetin farklı tarikleri ana hatlarıyla incelenerek âlimlerin bu rivâyetin sıhhati hakkındaki görüşlerine değinilecektir. Aynı zamanda hadis şerhçilerinin ve fıkıh bilgilerinin deve idrarının tahâreti ve deve idrarıyla tedavi hakkındaki görüşlerine kısaca temas edilecektir. Bununla beraber bu bildiri sadece İslâmi ulemâsının değerlendirilmeleriyle yetinilmeyip, bilim insanlarının deve idrarıyla tedavi konusundaki görüşleri de genel hatlarıyla incelenecektir. Bu çalışmada, temel kaynak olarak *Kütüb-i Sitte* ve şerhleri kullanılırken, ikincil kaynak olarak ise modern ve klasik hadis, fıkıh ve tıp kaynaklarından yararlanılmıştır.

EVALUATION OF SUPPORT AND TEXT OF THE HADITH WHICH IS NARRATED THAT THE PROPHET ADVISE DRINKING CAMEL'S URINE

Huseyin YUREKLI

(PhD Student, Izmir Katip Celebi University)

Every movements and words of the Prophet Muhammad (pbuh) mentioned in the hadiths, have been the subject of controversy as to whether it is sunnah, or it is sanction power and or it is an example. Some scholars, have included every behavior of Messenger of Allah in definition of sunnah and they put forward that all of them were binding for every Muslim and including sanction. However certain scholars have stated that all of Prophet's act aren't binding for all Muslim. They claimed that some of the behaviors of the Messenger of Allah were based on revelation of Allah and some were predicated on his respective(personal) jurisprudence. In this sense some narratives of hadith have become the fundamental point of discussions. For instance, according to one important hadith Prophet advised a group of people to drink the milk and urine of camels. It indicates the necessity of investigation on this narrative, which has become the focal point of discussions. Therefore support and text of this hadith will be discussed by using the knowledge of classical and modern scholars in this paper. The aim of this paper is to analyze why the Prophet recommended drinking camel's urine and milk and to discuss whether this movement was binding for Muslims. In this paper, different supports of narration will be examined and the views of scholars on the trustworthiness of this narrative will be discussed. At the same time, how the commentators of the hadith annotating the narrative and what conclusions they draw from the narrative will be investigated. In addition, the views of the Fiqh scholars about the camel urine's cleanliness and the treatment with camel urine will be briefly touched upon. However, in this paper, not only the considerations of Islamic scholars, but also remarks of scientists on the treatment of camel urine will be analyzed in general terms. In this study, while Kutub al-Sittah and its commentaries are used as the primary source, modern and classical hadith, fiqh and medical sources are used as subsidiary sources.

MESH (SURET DEĞİŞTİRME) İLE İLGİLİ RİVAYETLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Kemal TAŞKIN

(Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Sözlükte, bir sureti çirkin bir surete çevirme, yaratılışın bozulması, kalbin bir şeyden başka bir şeye dönmesi” gibi manalara gelen mesh (الْمَسْحُ) kavramı İslamî literatürde Allah’ın bir azabı olarak insanların suretlerinin hayvana dönüştürülmesine karşılık olarak kullanılmaktadır. İşte bu mesh kavramının geçtiği rivayetler çalışmanın ana temasını oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı, ilk olarak suret değişikliğinin Kur’an’da ne şekilde ve kimler hakkında kullanıldığına temas edildikten sonra hadislerde nasıl işlendiği olacaktır. Şöyle ki ilgili rivayetlerde Kur’an’da ifade edilen Yahudi ve Hıristiyanlardan başka diğer birtakım insanların hatta cinlerin de işledikleri/işleyecekleri günahlar sebebiyle çeşitli hayvanlara dönüştürüldüğünden/dönüştürüleceğinden bahsedilmektedir. Ancak meshten bahseden ayet ve hadislerde bu dönüşümün beden mi yoksa manen mi olduğu hakkında muhkem bir bilgi bulunmadığından dolayı her iki iddia sahipleri de kendi görüşlerine göre çıkarımda bulunmuşlardır. Suretleri hayvana dönüştürülen insanların neslinin devam edip etmemesi hususu da tartışılan diğer bir konudur. İşte bütün bu tartışmalara temas edilerek suret değişikliğinden bahseden rivayetler üzerinde durulacaktır. İlgili rivayetlerin sened ve metin tenkidi yapılarak sıhhat derecesine işaret etmek suretiyle konuya açıklık getirilmeye çalışılacaktır. Araştırmanın temel kaynakları başta Kütüb-i Sitte olmak üzere temel hadis kitapları olacaktır. Bunlarla bağlantılı olarak kavram hakkında ve metin tenkitlerinde şerh kitaplarındaki şarihlerin değerlendirmelerine başvurulacaktır. Temel kaynak niteliğindeki rical kitapları senet değerlendirmelerinde önemli olduğundan dolayı bu eserlere de müracaat edilecektir.

AN ASSESSMENT ON RUMOURED VERSES RELATED TO MESKH (METAMORPHOSIS)

Kemal TAŞKIN

(PhD Student, Necmettin Erbakan University)

In the dictionary, the term of meskh which is turning of a semblance to another ugly semblance, destruction of creation, shifting heart from one thing to another is used in literature of Islam as a turning of a human's forms into the animals as a God's torture. The rumors mentioned about the term of mesh is the main theme of the study. The purpose of the study will be how mesh treats in the hadith after mentioned about how the semblance take place in the Qur'an and for whom it is used. In the related rumors, it is mentioned that other people from Jews and Christians, even jinn, as stated in the Qur'an, have been converted into various animals due to the sins they have committed. However, in the verses and hadith that mention about mesh there is no finding of knowledge about this converting is as a physical or spiritual, both claimants made inferences according to their opinions. The issue of whether or not the generation of people whose faces have been transformed into animals continues is the other issue being discussed. It will be focus on the related rumors which mention about the converting of the semblance according to all these discussions. It will be tried to clarify the subject by pointing to the degree of correctness by making criticism of the related rumors and texts. The main sources of the research will be basic hadith books, mainly Kutub al-Sittah. In related with these, the conceptual and text reviews will be referred to in the commentary books. Since the basic source books are important in the evaluation of deed, these works will also be consulted

HADİS İLMİNDE SÛLÂSİYYÂT GELENEĞİ VE MUHAMMED ŞAH BALIKESİRÎ'NİN ŞERHUN ALÂ SÛLÂSİYYÂTİ'L-BUHÂRÎ İSİMLİ ESERİNİN İNCELENMESİ

Muhammet DİVANİ

(Doktora Öğrencisi, Uludağ Üniversitesi)

İsnad ile alakalı olan bu çalışmanın amacı sülâsiyyât geleneğinin oluşumunu ve gelişimi inceleme sülâsiyyât alanında yazılan eserleri tanıtmaktır. Aynı zamanda Muahmmet Şah Balıkesiri'nin hayatını araştırmak ve yazmış olduğu eserini incelemektir. Yöntem olarak, ilk önce klasik kaynaklarda sülâsiyyât teriminin kullanımını araştırıp kullanım amaçlarını tespit etmeye, sülâsiyyât alanında yazılmış tüm yazmalara imkanlar nispetinde ulaşmaya gayret ederek kronolojik sırayla tanıtmaya, ve bu geleneğin oluşmasına zemin hazırlayan temel Saikleri belirlemeye çalıştık. Bu minvalde, konuyla alakalı bir eseri olan, aynı zamanda Osmanlı dönemi âlimlerinden Muhammed Şâh'ı eseriyle birlikte tanıtarak, bu konunun Osmanlı dönemindeki önemini tespit etmeye çalıştık. Klasik hadis eserleri başta olmak üzere diğer İslamî ilimlere mahsus literatürler ile çeşitli kütüphanelerde yazma halinde bulunan cüzler temel kaynak görevi görmüştür.

INVESTIGATION OF THE NAME OF SHERHUN ALÂ SÛLÂSİYYATI'L-BUHÂRÎ OF HUMAN SULESYIT TRADITION AND MUHAMMED ŞAH BALIKESİRÎ

Muhammet DİVANİ

(PhD Student, Uludag University)

The Tradition of Sûlâsiyyât in Hadith Science and Analysis of Muhammed Şah Balıkesirî's Şerhun ala Sûlâsiyyati'l-Bukhârî. The aim of this study, which is related to Isnad, is to introduce the works written in the field of sûlâsiyyât to examine the formation and development of the sûlâsiyyât tradition. At the same time to investigate the life of Muahmmet Shah Balıkesirî and to examine his work. As a method, we first tried to investigate the use of the term sûlâsiyyât in classical sources and to determine the purposes of use, to introduce all the manuscripts written in the field of sûlâsiyyat in terms of opportunities, to introduce them in chronological order, and to determine the basic motives that form the basis of this tradition. In this respect, we tried to determine the importance of this subject during the Ottoman period by introducing a relevant work, Muhammed Şâh'ı, one of the Ottoman scholars. Classical hadith literature and other Islamic sciences literature and juze which were written in various libraries served as the main sources.

EHL-İ REY'E MENSUP RAVİLERE YÖNELTİLEN BAZI ELEŞTİRİLER

Muhammed Emin GÜLLER

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

İlk dönemlerden itibaren hadislerin anlaşılması ve yorumlanması konusunda farklı yöntem ve usuller ortaya konmuştur. Söz konusu farklılıklar zamanla metodolojik tartışmalara zemin hazırlamış, sünnet ve hadisleri anlamada ehl-i hadis ve ehl-i rey olmak üzere iki farklı yaklaşım meydana gelmiştir. Her iki ekol arasında yaşanan ihtilaflar yazılı kaynaklara, sosyal-beşerî ilişkilere ve ekol müntesiplerince yazılan bazı cerh ve ta'dil telifatına da yansımıştır. Buna bağlı olarak ehl-i rey taraftarlarınca makbûl olan bir râvi, ehl-i hadis müntesipleri tarafından cerhedilebilmiştir. Çalışmada, öncelikle “rey” ve “ehl-i rey” terimleri ele alınarak, mezkûr kavramlara yüklenilen anlamlar tartışmaya açılacak, ardından ehl-i rey mensup olan râvilere yöneltilen bazı eleştiriler ilgili cerh-ta'dil âlimlerinin telifatları da dikkate alınarak değerlendirilecektir. Böylelikle öne sürülen tenkitlerin bilimsel değeri tespit edilerek, ilme ve gerçeğe en yakın olan neticelere ulaşmak mümkün olabilecektir.

SOME CRITICISM DIRECTED TO NARRATORS MEMBERS OF AHL AL-RA'Y

Muhammet Emin GULLER

(PhD Student, Istanbul University)

Different methods and procedures have been introduced for understanding and interpreting the Tradition of the Prophet since the early periods. The differences in question paved the way for methodological debates over time. Therefore, two different approaches have emerged in understanding the Sunnah and the Hadiths: *Ahl al-Hadith* and *Ahl al-Ray*. Conflicts between the two schools reflected in written sources, social-human relations, and in some Jarh-Ta'deel books written by scholars of both groups. Accordingly, a narrator considered as acceptable by *Ahl al-Ray*, could be weak for *Ahl al-Hadith*. First of all, the study will discuss the terms “al-Ray” and “Ahl-al-Ray” and the meanings attributed to these concepts. Then, the paper will evaluate some of the criticisms directed by Ahl al Ray towards narrators among Ahl al-Ray by considering the related books of Jarh-Ta'deel scholars. By doing so we will be able to assess the academic value of these criticisms, and reach to the meaning of science and reality.

FUAD SEZGİN'İN HADİS ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA İGNAZ GOLDZİHER ELEŞTİRİSİ

Musa EŞİT

(Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi)

Bu çalışmada hadis alanına dair çığır açıcı eserler ortaya koymuş iki önemli araştırmacı olan İgnaz Goldziher ve Fuad Sezgin'in bu alana dair temel tez ve yaklaşımlarını ele alacak ve Sezgin'in, Goldziher'in çalışmalarına yönelik eleştirilerini tespit ederek sunmaya gayret edeceğiz. Sezgin'in adı geçen Batılı araştırmacının hadis alanındaki çalışmalarına yönelik ciddi tenkitlerinin olması, buna mukabil özelde bahsi geçen hususu konu eden müstakil bir çalışmaya rastlanmamış olunması bizleri bu konu üzerinde durmaya sevk etmiştir.

Bu ameliyede yöntem olarak her iki araştırmacının alana dair temel tez ve görüşlerini ifade ettikleri kitap ve makale türünden temel eserleri arasında yapılacak bir karşılaştırma usulünü belirledik. Çalışmamızda sıkça yararlanacağımız kaynaklar ise Goldziher'in *Muslim Studies* ve Sezgin'in *Buhâri'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar* adlı eserleri olacaktır.

İki bölümden müteşekkil çalışmamızın ilk bölümünde Goldziher'in Batılı hadis çalışmalarındaki önemi ve alana dair temel tezlerini, ikinci bölümde ise Sezgin'in hadise dair temel tezlerini ve Goldziher'e yönelttiği eleştirilerini ele almaya çalışacağız. Her bölümün altında hadis tarihi ve usulü *çerçevesinde* araştırmacıların hadise, isnada, kitabet, tedvin ve tasnif dönemlerine, tahammulu'l-ilm faaliyetlerine ve hadis kitâbiyâtına dair görüşlerini sunmaya özen göstereceğiz.

FUAD SEZGİN'S CRITICISM OF IGNAZ GOLDZİHER IN THE CONTEXT OF HADITH STUDIES

Musa ESİT

(Master Student, Ankara University)

In this study, we will deal with the main theses and approaches of Ignaz Goldziher and Fuad Sezgin, two important researchers who have produced groundbreaking works in the field of hadith and then endeavor to identify and present Sezgin's criticism of the results of Goldziher's research. The fact that Sezgin had serious criticisms of the studies of the aforementioned Western scholar in the field of hadith and the fact that there was no independent study on the subject mentioned in particular led us to focus on this issue.

As a method in this study, we determined a procedure of comparing the main works, books and articles, in which both researchers express their main theses and views on the field. The sources that we will frequently use in our study will be Goldziher's *Muslim Studies* and Sezgin's *Buhârî'nin Kaynakları Hakkında Araştırmalar*.

In the first part of our study we will try to examine the importance of Goldziher in Western hadith studies and his main theses about the field, and in the second part, we will discuss Sezgin's basic theses about the hadith and his critiques of Goldziher. In each section, we will take care to present the views of both researchers on the *hadith*, *isnad*, the periods of *kitaba*, *tadwin*, and *tasnif*, the activities of *tahammul al-'ilm*, and the hadith literature.

RİVAYET DÖNEMİNDE MUASİR ÂLİMLERİN BİRBİRLERİNE YÖNELİK ELEŞTİRİLERİ VE YANSIMALARI: - İBN İŞHAK-İMAM MALİK ÖZELİNDE-

Mücahid KAYA

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Tebliğimizin amacı rivayet döneminde yaşayan iki çağdaş âlimin birbirleriyle olan münakaşalarını tespit etmek ve bunların yansımalarını göstermektir. Tebliğimizde, rivayet döneminde yaşayan ve temsil gücü yüksek iki önemli ravi/muhaddis/müellif ele alınacaktır. Hicri II. asırda çağdaş olup birbirini tenkit eden birçok âlim bulunmaktadır. Bunlardan İbn İshâk (ö. 151/768) ile İmâm Malik (ö. 179/795) birbirlerini ta'n eden âlimlerden sayılmaktadır. Tebliğimizde onların karşılıklı menfi söylemleri ele alınacak ve bunların sebepleri irdelenecektir. Eleştirilerin mahiyetine yer verildikten sonra bunların muhaddis/müellif/cerh ve tadil âlimleri nezdindeki yansımaları tartışılacaktır. Birinci bölümde İbn İshâk ve İmâm Mâlik'in hal tercemelerindeki müşterek ve muhtelif yönlerine yer verilecektir. İkinci bölümde ise her iki âlimin karşılıklı eleştirilerinin mahiyetine dikkat çekilecek üçüncü bölümdeyse bu tenkit sebeplerinden kaynaklanan yansımalar irdelenecektir. Yansımalar, bu iki müellifin muasırları ve kendilerinden sonra gelen âlimler üzerinden değerlendirilecektir. Çalışmanın değerlendirme/sonuç kısmında ise çağdaş iki âlimin eleştirileri hakkında müteahhir dönemi ulemanın tutumuna yer verilecek ve bu gibi durumlarda, meseleye nasıl yaklaşılması gerektiğine değinilecektir.

CRITICS AND REFLECTIONS OF CONTEMPORARY SCHOLARS IN NARRATIVE (TRADITION) PERIOD: - IN THE SPECIAL OF IBN ISHAQ-IMAM MALİK-

Mucahid KAYA

(PhD Student, Istanbul University)

The aim of our paper is to determine the quarrels between two contemporary scholars living in the narrated period and to show their reflections. In our paper, two important ravi/muhaddith/authors who live in the narrated period and have high representation power will be discussed. Hijri II. century, there are many scholars who are contemporary and criticize each other. Among these, Ibn Ishaq (d. 151/768) and Imam Malik (d. 179/795) are counted among the scholars who carry each other. In our paper, their negative discourse will be discussed and their reasons will be examined. Immediately afterwards the nature of the criticism is included, their reflections on the muhaddith/author/ jarh and ta'dil scholars will be discussed. In the first part, the common and various aspects of Ibn Ishaq and Imam Malik in the case studies will be given. Secondly, will be drawn attention to the nature of mutual criticism of both scholars, in the third part, reflections arising from these reasons of criticism will be examined. Reflections will be evaluated based on the contemporaneous of these two authors and the scholars who follow them. In the evaluation/conclusion part of the study, the attitude of the ulema in the late period (müteahhir) about the critiques of two contemporary scholars will be mentioned and in such cases, how to approach the issue will be discussed. The sources of the paper are primarily Ibn Ishaq's (d. 151/768) *es-Sire* and Malik's (d. 179/795) *Muvatta*. Later, they are the works are written in the field of jarh ve ta'dil, tabakat and sharh. In addition to the above-mentioned sources, it is benefited from Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedi, also from the modern study of Turkish and Western languages.

BUHÂRÎ'NİN (ö. 256/870) HALİFE B. HAYYÂT'TAN (ö. 241/855) RİVAYETİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nour ALHİLA

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Bu tebliğin amacı, Buhârî'nin *es-Sahîh*'inde, hocası Halife b. Hayyât'tan rivâyetleri hususunda nakledilen görüşleri değerlendirmektir. Bu noktada bilhassa Buhârî'nin “Kale li (Halîfe)” sîgası üzerinde durulmuştur. Tebliğde öncelikle, Halife b. Hayyât'ın münekkidler nezdindeki konumu ele alınmakta; ardından, özellikle Buhârî'nin *es-Sahîh*'indeki kullanımlarından yola çıkarak, “Kale li” sîgasının anlamı ve edâ sîgaları arasındaki yeri incelenmektedir.

Bu çalışma, konuyla ilgili çağdaş ilim adamlarının görüşlerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla *Buhârî'nin Kaynakları* adlı eserin müellifi Fuad Sezgin (ö. 2018) ve Halife b. Hayyât'ın eserlerini tahkik edip müsnedini bir araya getiren Ekrem Ziyâ el-Umerî başta olmak üzere muasır araştırmacıların konuyla ilgili görüşleri tespit edilip ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Ayrıca, Fuad Sezgin'in bahsettiği Halife b. Hayyât'a ait müsnedin mahiyeti ve Buhârî'nin, *es-Sahîh*'inde, isnad ve metinlere dair değerlendirmeler naklettiği 23 yerde Halife b. Hayyât'tan naklinin nedenleri üzerinde durulmuştur.

AN EVALUATION ON THE NARRATION OF BUKHARI (d. 256/870) FROM KHALIFA IBN KHAYYÂT (d. 241/855)

Nour ALHILA

(PhD Student, Istanbul University)

Aim of this paper is to evaluate the views mentioned about the narrations from Bukhari's teacher Khalifa ibn khayyât in his Sahih Bukhari. In this regard, a special attention has been paid to the narration pattern "Halifa has said to me". Firstly, the position of Khalifa ibn Khayyât in the view of criticizers has been studied. Secondly, the meaning of the narration pattern "Halifa has said to me" and its position among the ways of expressions have been investigated.

The goal of this study is to evaluate the views of modern-day scholars about the topic. Therefore, the views of the modern-day scholars, such as th Fuat Sezgin (d. 2018) who is the author of the book Bukhari's References, and Ekrem Ziyâ el-Umerî who compiled the *Musnad* of Khalifa ibn Khayyât through verifying his works, have been comprehensively studied. Furthermore, the characteristics of *Musnad* of Khalifa ibn Khayyât which Fuat Sezgin mentioned, and the reasons of 23 narrations from Khalifa ibn Khayyât in the section of evaluations of Isnad and texts in Sahih Bukhari have been evaluated.

HADİS HİRSIZLARININ DUAFÂ LİTERATÜRÜNDEKİ YANSIMALARI İBN ADÎ'NİN *e-KÂMİL Fİ DUAFÂİ'R-RİCÂL'* İZELİNDE

Rahime Karayığit

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Hicri ikinci asrın ortalarından itibaren resmî tedvinin gerçekleşmesinin akabinde hadis rivayeti, ilim halkaları üzerinden yürütölmeye başlamıştır. Hadisler düzenli bir hoca-talebe ilişkisi ile nakledilmiş, hadis rivayetinin prestij kazandığı bu dönemde, râvîler hadisi elde etmek gayesiyle ilim yolculuklarına çıkmışlar, farklı ilim merkezlerine yaptıkları bu rihleler sayesinde hadis rivayet ağlarının gelişmesine zemin hazırlamışlardır. Hadis hırsızları, bu ilim halkalarında var olmadan rivayet hakkına sahip olmadıkları hadisleri nakletmeye çalışarak kendilerini bu halkalara dâhil etmek istemişlerdir. Aynı zamanda isnada kendi isimlerini ekleyerek rivayeti meşru olmayan yollardan elde etme çabasına girişmişlerdir. Bu çalışma, duafâ kitapları arasında temâyüz eden İbn Adî'nin *el-Kâmil fi duafâi'r-ricâl* adlı eserini temel kaynak olarak belirlemiş, hadis hırsızlarının tespitini bu eser özelinde incelemeyi hedeflemiştir. Çalışmanın hedefi, ilgili kitap üzerinden tespit edilen 83 râvînin, yaşadıkları dönem, kullandıkları rivayet lafızları, hadislerle müdahalelerinin ne ölçüde olduğunu örnekler üzerinden ortaya koymaktır. Araştırmada, hadis hırsızlarının hicri ikinci asırdan itibaren tarih sahnesinde olmakla birlikte özellikle hicri üçüncü asırda yoğun bir şekilde var oldukları dördüncü asırda azalma gösterdikleri, semâa delâlet eden *haddesenâ* lafzını kullanarak rivayeti naklettikleri, hadisin metninden ziyâde isnadına yönelik müdahalelerde buldukları sonucuna erişilmiştir.

THE REFLECTION OF HADITH THIEVES IN DUAFÂ LITERATURE SPECIFIC TO *al-KÂMİL FÎ DUAFÂÎ'R-RİJÂL* BY IBN ADÎ

Rahime Karayığit

(PhD Student, Istanbul University)

Transmission of hadith is carried out in circles of hadith right after the tadwin movement in the midst of the 2nd century after hijrah. Hadiths are transmitted through a regular teacher-student relationship: In this period, transmission of hadith gained prestige; transmitters set out for journeys to get hadith and owing to the journeys to other centres of knowledge, they led up to the development of transmission network of hadith. Hadith thieves wanted to involve themselves into that network by trying to transmit ahadith which they were not authorized to as they hadn't joined the hadith circles. Also, they tried to get the hadiths in extracanonical ways by adding their names to isnads. This study appoints *al-Kâmil fî duafâi' r-rijal* by Ibn Adî as the basic source which is a prominent work for duafâ literature and it aims at detecting hadith thieves specific to that book. The goal of the study is to reveal via the examples the periods in which they lived, the narrative words they used, and to what extent their interventions to the hadiths are of the 83 narratives detected in the relevant book. As a result of this study it is found out that although hadith thieves existed since the 2nd century, they increased in number especially in the 3rd century; they transmitted ahadith with the word "haddathana" which indicates "sama'" and they manipulated the isnads rather than the mats of ahadith.

HİCRİ İLK ÜÇ ASIRDA MEKKE KADILARININ HADİS İLMİ İLE İLİŞKİLERİ

Şeyma Nur BAYTAR

(Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi)

Müslümanlar için büyük bir öneme sahip olan Mekke'nin ilmî yapısının önemli bir parçası olan kadıların hadis ilmiyle ilişkilerini ve bu ilme katkılarını tespit etmek önem arz etmektedir. Oryantalist araştırmacıların da ilgi alanlarından biri olan kadıların hadis rivâyeti konusu Juynboll tarafından özel olarak araştırılmıştır. Bu çalışmalarını *Muslim Tradition: Studies in Chronology, Provenance and Authorship of Early Hadith* adlı eserinde bir araya getirmiştir. Juynboll ve diğer oryantalistler kadıların görüşlerinin zamanla nebevî hadislerle dönüştüğünü ifade etmektedirler. Bahsi geçen oryantalist iddianın doğru olup olmadığına incelenmesi ve Mekke'de hicri ilk üç asırda görev yapmış olan kadıların hadis ilmi ile ilişkilerin tespiti amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Muallimî'nin *Kudâtu Mekke'si*, Vekî'nin *Ahbâru'l-kudât*'ı başta olmak üzere birçok eserden Mekke'de görev yapan kadılar araştırılmış ve 44 isim tespit edilmiştir. Tespit edilen bu kadıların 20'sinin hadis ilmiyle ilişkisi olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu kadılar öncelikle hadis rivâyetindeki güvenilirlikleri bakımından taksim edilmiştir. Sonrasında ise beş zayıf râvi ile kadılık ve hadisçilikleri açısından öne çıkmış olan dört güvenilir râvinin cerh-ta'dil durumları, rivâyetleri, kadılık ve fikhî yetkinlikleri detaylı olarak araştırılmıştır. Hadis ilmiyle ilişkisi olan diğer 11 kadı ise sadece cerh-ta'dil durumları açısından araştırılmıştır. Elde edilen bilgiler kadıların hadis rivâyetiyle ilişkileri ve kadılıkları olarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Juynboll'un iddiasının incelenmesi için seçilen sekiz râvinin ikişer rivâyeti incelenmiş, bu rivâyetlerin başka isnadlarla da nakledilip edilmediği ve rivâyet metinlerinde kadıların görüşlerini destekleyen anlam farklılıkları olup olmadığı araştırılmıştır. Bu araştırma Mekke kadılarının hadis ilmiyle ilişkilerine ışık tutmakta olup gelecek araştırmalara örnek teşkil edecektir.

QADIS OF MECCA DURING THE FIRST THREE CENTURIES HIJRI AND THEIR RELATIONSHIP WITH HADITH NARRATION

Şeyma Nur BAYTAR

(PhD Student, Istanbul University)

It is important to determine the relations of Hadith and the qadis which are an important part of the scientific structure of Mecca which is of great importance to Muslims and their contribution to this science. The subject of the hadith narration of the qadis which is one of the interests of Orientalist researchers, has been investigated privately by Juynboll. He brought these works together in his work called *Muslim Tradition: Studies in Chronology, Provenance and Authorship of Early Hadith*. Juynboll and other Orientalists state that the view of qadis have changed nabawi hadiths over time. This research was conducted in order to examine the authenticity of this orientalist claim and to determine the relations of hadith and the qadis who served in Mecca during the first three centuries of the Hijri. The qadis who served in Mecca were investigated from many works, notably Muallimi's *Kudathu Mecca* and Veki's *Ahbaru'l-Kudat*, and 44 names were identified. It has been reached the information that 20 of these qadis were related to Hadith. The qadis primarily are divided in term of their reliability in the hadith narrations. Thereafter, four reliable narrations who became prominent qadis and traditionist and five weak narrations, were examined in terms of their jarh and tadil status, narratives, judiciary and jurisprudence. The other 11 qadis who had a relationship with the hadith science were investigated only in terms of the status of jarh and ta'dil. The information obtained had been evaluated as relations of the qadis with the hadith narrations and their judiciary. Two narrations of the eight narrators selected for the investigation of Juynboll's claim were examined, whether these narrations were transmitted with other ascribes and whether there were differences in meaning in the narrated texts supporting the views of the qadis was investigated. This research sheds light on the relations of the qadis of Mecca with Hadith and will serve as an example for future research.

OSMANLI'DA TEK HADİS ŞERHÇİLİĞİ: KAFİYECİ ÖRNEĞİ

Taha Rıdvan AKAY

(Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi)

Hadis rivayetleri, yapı itibarıyla Hz. Peygamber'in bir anını aktaran metinler olması sebebiyle, genellikle olayın bağlamını içermezler. Bu da Hz. Peygamber'in vefatından hemen sonrasında bu tür rivayetlerin açıklanması ihtiyacını doğurmuştur. Nesillerin olayın bağlamından uzaklaşması nedeniyle başlayan sözlük formundaki çalışmalar, ilerleyen zamanlarda muhtevası genişleyen açıklama metinlerine dönüşmüş ve böylece ilk yazılı hadis şerhleri ortaya çıkmıştır. Gereksinimlerin farklılığı şerh faaliyetlerinin çeşitlenmesini etkilemiş, hicrî IV. asırda ortaya çıkan şerh çalışmaları içerisindeki *tek hadis şerhçiliği*, hadis literatür tarihinde erken dönemden itibaren yerini almıştır.

Osmanlı Dönemi ve coğrafyası dâhilinde yoğun olarak kaleme alınan tek hadis şerhlerini genel bir değerlendirmeye tabi tutmak, bu çalışmanın merkezini oluşturmaktadır. Osmanlı'da bir gelenek halini alan tek hadis şerhçiliğinin gelişim çizgisini ve öne çıkan hususlarını incelemek, aynı zamanda döneme hakim olan fikrî akımları tanımamıza olanak sağlayacaktır. Osmanlı'da bilinen ilk tek hadis şârihi Kâfiyecî (ö. 879/1474), çeşitli alanlardaki birikimini, diğer eserlerinde olduğu gibi telif ettiği *Hulâsatu'l-akvâl fi hadîsi "İnneme'l-a'mâl"* adlı risalesine de yansıtmıştır. Söz konusu şerhin muhtevası ve yazımında takip edilen metodun irdelenmesi, bu araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır.

SINGLE HADITH COMMENTARIES IN THE OTTOMAN EMPIRE: THE KÂFİYEÇİ EXAMPLE

Taha Rıdvan AKAY

(PhD Student, Dokuz Eylul University)

Since they are structurally the texts that convey a moment of the Prophet, the hadith narrations usually do not include the context of the referred event. This inevitably led to the need to explain such narrations immediately after the death of the Prophet. The studies in the form of a glossary, for which started with the gradual divergence of generations from the context of the referred event, turned into explanatory texts whose contents were expanded in later times; and thus, the first written hadith commentaries emerged. The diversity of requirements influenced the diversification of commentary activities; emerging in the tenth century commentary tradition, *the single hadith commentaries* have taken its place in the history of hadith literature from the early period.

A general evaluation of the single hadith commentaries written extensively in the Ottoman period and geography constitutes the center of this study. Examining the development line and its prominent aspects of the single hadith tradition, which became a tradition in the Ottoman Empire, will also enable us to recognize the intellectual movements that dominate the period. The first known single hadith commentator in the Ottoman Empire, Kâfiyecî (d. 879/1474), as in various fields to his treatise, reflected the accumulation of knowledge to his work titled *Hulâsat al-akvâl fî hadîth Innema al-a'mâl*. This study precisely aims to understand his method applied in content and writing of this tract.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT
FAKÜLTESİ

HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

NOTLAR

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT
FAKÜLTESİ**

**HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019**

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT
FAKÜLTESİ

HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

NOTLAR

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT
FAKÜLTESİ

HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

NOTLAR

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT
FAKÜLTESİ

HADİS LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ
SEMPOZYUMU 22-23 KASIM 2019

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NOTLAR

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

